

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 25, 01402 Vilnius, tel. (8 5) 262 6751, faks. (8 5) 279 1466, el. p. tarnyba@vvtat.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188770044.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2020-10-08 Nr. 4E-26333

El. p. rastine@tm.lt

IŠVADA DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – Korupcijos prevencijos įstatymas) 6 straipsniu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ patvirtintame Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos apraše (toliau – Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašas) nustatyta tvarka, Valstybinėje vartotojų teisių apsaugos tarnyboje (toliau – Tarnyba) atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūros srityje, analizuojant 2019 m. liepos 1 d. – 2020 m. birželio 30 d. laikotarpį. Vadovaujantis Tarnybos direktoriaus 2018 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 1-197 „Dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos struktūrinių padalinių nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Tarnybos Teisės skyriaus nuostatų 5.11. punktu, korupcijos pasireiškimo tikimybę nustatyti pavesta Tarnybos Teisės skyriui. Nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę Tarnyboje buvo taikomi lyginamosios analizės, dokumentų analizės, teisės aktų analizės bei dokumentų vertinimo metodai. Per analizuojamąjį laikotarpį Tarnyboje nebuvo užfiksuoti Korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejai. Be to, per analizuojamąjį laikotarpį Tarnyboje nebuvo užfiksuoti kiti tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė, atvejai.

Atkreiptinas dėmesys, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė yra prielaida, jog valstybės ar savivaldybės įstaigai įgyvendinant jai nustatytus uždavinius, gali kilti pavojus pasireikšti korupcijai padarant korupcinio pobūdžio nusikalstamas ar kitas su korupcija susijusias veikas. Ši prielaida laikoma didele, kai atitinkama įstaigos veiklos sritis atitinka bent vieną Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatytą kriterijų. Minimo įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų: 1) padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika; 2) pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas; 3) atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti; 4) veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu; 5) daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo; 6) naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija; 7) anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1333 „Dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Tarnybos nuostatų (toliau – Tarnybos nuostatai) 2 punktu, Tarnyba įgyvendina valstybės politiką vartotojų teisių apsaugos ir rinkos priežiūros ne maisto produktų srityse bei nuo 2019 m. sausio 1 d. turizmo

paslaugų teikėjų veiklos priežiūros srityje. Tarnyba, įgyvendindama valstybės politiką vartotojų teisių apsaugos srityje ir užtikrindama vartotojų teisių apsaugą, pagal kompetenciją vartotojų ginčų sprendimo ne teismo tvarka nagrinėja vartotojų ir pardavėjų, paslaugų teikėjų ginčus, kontroliuoja sutarčių standartines sąlygas ir ginčija nesąžiningas vartojimo sutarčių sąlygas, koordinuoja vartotojų teisių apsaugos institucijų, atsakingų už tam tikros vartojimo srities reguliavimą, veiklą vartotojų teisių apsaugos srityje (analizuoja sukauptą, periodiškai iš valstybės ir savivaldybių institucijų gaunamą informaciją apie vartotojų teisių apsaugą; teikia pasiūlymus dėl vartotojų teisių apsaugos tobulinimo), priima ir derina teisės aktus, susijusius su vartotojų teisių apsauga, teikia išvadas ir pasiūlymus dėl įstatymų ir kitų teisės aktų projektų, susijusių su vartotojų teisių apsauga, gina vartotojų viešąjį interesą, taiko įstatymų nustatytas poveikio priemones bei atlieka kitas funkcijas. Įgyvendindama valstybės politiką rinkos priežiūros ne maisto produktų srityje, Tarnyba koordinuoja vartojimo paslaugų atitikties privalomiems saugos, ženklinimo ir kitų teisės aktų reikalavimams priežiūrą, į rinką tiekiamų ne maisto produktų, atitikties ne maisto produktų saugą, kokybę, ženklinimą nustatančių teisės aktų reikalavimams priežiūrą bei esant poreikiui, vykdo rinkos priežiūrą bei atlieka patikrinimus, organizuoja ir apskaito Tarnybos direktoriaus įsakymu sudarytos komisijos išduotas potencialiai pavojingų įrenginių nuolatinės priežiūros licencijas. Įgyvendindama valstybės politiką turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūros srityje, Tarnyba atlieka turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūrą, išduoda kelionių organizatoriaus, gido ir apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimus, atlieka kelionių organizatorių ir turizmo paslaugų rinkinių pardavėjų prievolių įvykdymo užtikrinimo priežiūrą.

Pažymėtina, kad išanalizavus teisės aktuose įtvirtintus Tarnybos įgaliojimus bei funkcijas, darytina išvada, jog Tarnybos veikla formaliai atitinka tris kriterijus, nurodytus Korupcijos prevencijos įstatyme, vadovaujantis kuriais, Tarnybos veiklos sritys priskiriamos prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, kadangi spręsdama jos kompetencijai priskirtus klausimus, Tarnyba priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo (Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 5 punktas), Tarnybos veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu (Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 4 punktas), Tarnyba vykdo kontrolės ar priežiūros funkcijas (Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 2 punktas). Nors, Tarnybos veiklos sritys priskiriamos prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, iš ankstesnių laikotarpių atliktų korupcijos rizikos analizių bei pateiktų išvadų dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo, matyti, jog įgyvendinant valstybės politiką vartotojų teisių apsaugos, rinkos priežiūros ne maisto produktų srityse ir turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūros srityje, Tarnybos funkcijų atlikimo tvarka yra skaidri, t. y., yra aiškiai įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, kriterijai, sprendimų priėmimo terminai, ir sprendimus priimančys subjektai, funkcijų atlikimas yra išsamiai ir aiškiai reglamentuotas, numatyta priimtų sprendimų apskundimo tvarka. Pažymėtina, kad Tarnyba siekdama įvertinti nuo 2019 m. priskirtos funkcijos, t. y. turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūros, reglamentuojančius teisės aktus, buvo nuspręsta 2019 m. liepos 1 d. – 2020 m. birželio 30 d. laikotarpio korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo analizę atlikti turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūros srityje.

Kaip nurodoma aukščiau, vykdydama turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūros srities politiką, Tarnyba išduoda kelionių organizatoriaus, gido ir apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimus, atlieka kelionių organizatorių ir turizmo paslaugų rinkinių pardavėjų prievolių įvykdymo užtikrinimo priežiūrą. Vykdydama turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūrą, Tarnyba vadovaujasi Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo (toliau – Turizmo įstatymas), Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo statymo (toliau – Viešojo administravimo įstatymas), Administracinių nusižengimų registro nuostatais, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso bei kitų teisės aktų, reglamentuojančių šios veiklos priežiūrą, nuostatomis.

Dėl kelionių organizatoriaus pažymėjimo išdavimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo, sustabdymo pratęsimo, sustabdymo panaikinimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimo.

Pažymėtina, kad 2019 m. vasario 14 d. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymu Nr. 4-87 „Dėl Kelionių organizatoriaus pažymėjimo išdavimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo, sustabdymo pratęsimo, sustabdymo panaikinimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintame Kelionių organizatoriaus pažymėjimo išdavimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo, sustabdymo pratęsimo, sustabdymo panaikinimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimo tvarkos apraše (toliau – Aprašas) įtvirtinta, jog sprendimą dėl pažymėjimo išdavimo, pažymėjimo galiojimo sustabdymo, sustabdymo pratęsimo, sustabdymo panaikinimo, pažymėjimo galiojimo panaikinimo priima Turizmo įstatymo 9–11 straipsniuose nurodyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija (šiuo atveju Tarnyba) (Aprašo 2 punktą). Reikalavimai pažymėjimą norinčiam gauti asmeniui įtvirtinti Turizmo įstatymo 9 straipsnyje bei Aprašo 5 punkte. Atkreiptinas dėmesys, kad prašymų nagrinėjimui dėl kelionių organizatoriaus pažymėjimo išdavimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo, sustabdymo pratęsimo, sustabdymo panaikinimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimo, vadovaujantis 2019 m. sausio 10 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1-15 „Dėl Kelionių organizatoriaus pažymėjimo išdavimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo, sustabdymo pratęsimo, sustabdymo panaikinimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimo komisijos nuostatų patvirtinimo“ patvirtintais Kelionių organizatoriaus pažymėjimo išdavimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo, sustabdymo pratęsimo, sustabdymo panaikinimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimo komisijos (toliau – komisija) nuostatais (toliau – nuostatai) sudaroma komisija. Komisija išnagrinėjusi prašymą dėl kelionių organizatoriaus pažymėjimo išdavimo priima sprendimą, kuris yra įforminamas komisijos posėdžio protokolu, kuriame nurodomi darbotvarkės klausimai, svarstymo eiga ir komisijos siūlymas Tarnybos direktoriui. Pažymėtina, kad, vadovaujantis Turizmo įstatymo 9 straipsnio 2 dalimi, Tarnyba per 20 darbo dienų turi išnagrinėti asmens prašymą, pateiktus dokumentus ir įvertinusi asmens atitiktį Turizmo įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nustatytiems reikalavimams gali priimti atitinkamus sprendimus.

Atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis aukščiau minėtais teisės aktais, Tarnyba ne tik išduoda kelionių organizatoriaus pažymėjimą, bet ir sustabdo, sustabdymo terminą pratęsia, sustabdymą panaikina bei panaikina kelionių organizatoriaus pažymėjimą. Pažymėtina, kad Turizmo įstatymo 10 ir 11 straipsniuose įtvirtinti pagrindai, kuriems esant kelionių organizatoriaus pažymėjimas gali būti sustabdytas, sustabdymo terminas pratęstas ir panaikintas bei kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimas panaikintas. Pabrėžtina, kad visiems veiksams atlikti vadovaujantis komisijos nuostatais sudaroma Tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtinta komisija iš Tarnybos darbuotojų.

Vadovaujantis Turizmo įstatymo 10 straipsnio 1 dalimi, Tarnyba privalo nedelsdama, bet ne vėliau kaip per vieną darbo dieną nuo Turizmo įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių paaiškėjimo, sustabdyti kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimą 10 darbo dienų. Tarnyba ne vėliau, kaip kitą darbo dieną nuo sprendimo sustabdyti kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimą priėmimo dienos raštu praneša kelionių organizatoriui apie Tarnybos priimtą sprendimą.

Tais atvejais, kai paaiškėja, kad kelionių organizatorius neatitinka Turizmo įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 11 punkte nustatytų reikalavimų, Tarnyba raštu įspėja kelionių organizatorių apie kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimą, jeigu kelionių organizatorius per 3 mėnesius nuo Tarnybos įspėjimo gavimo dienos nepašalina šioje dalyje nurodyto trūkumo. Pažymėtina, kad Tarnyba kitą darbo dieną nuo nurodytų aplinkybių atsiradimo momento panaikina kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimą, Turizmo įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais. Apie Tarnybos sprendimą panaikinti kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimą, Tarnyba ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo sprendimo priėmimo dienos raštu praneša kelionių organizatoriui.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Tarnybos išduodamų kelionių organizatoriaus pažymėjimų, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo, sustabdymo pratęsimo, sustabdymo panaikinimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimo tvarka išsamiai

reglamentuota, t. y. nustatyti aiškūs reikalavimai pažymėjimo išdavimui, įtvirtintas turizmo paslaugų teikėjų informavimas apie priimtus sprendimus. Pabrėžtina, kad sprendimus dėl kelionių organizatoriaus pažymėjimo išdavimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo sustabdymo, sustabdymo pratęsimo, sustabdymo panaikinimo, kelionių organizatoriaus pažymėjimo galiojimo panaikinimo priima kolegialus organas, t. y. Tarnybos direktoriaus įsakymu sudaryta komisija. Komisija priėmusi sprendimą teikia siūlymą Tarnybos direktoriui ir galutinį sprendimą priima Tarnybos direktorius. Be to, Tarnyba siekdama suteikti vartotojams aktualią informaciją apie turizmo paslaugų teikėjus ir jų vykdomos veiklos teisėtumą, savo internetinėje svetainėje skelbia kelionių organizatorių sąrašą, kelionių pardavimo agentų sąrašą, turizmo paslaugų rinkinių pardavėjų sąrašą bei nurodo informaciją apie turizmo paslaugų teikėjus. Priėmus sprendimą panaikinti, sustabdyti pažymėjimo galiojimą atitinkamai informacija nurodoma ir interneto svetainėje.

Dėl gido pažymėjimo išdavimo bei panaikinimo.

Tarnyba atlikdama turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūrą taip pat išduoda bei panaikina gido pažymėjimus. Gido pažymėjimo išdavimo ir galiojimo panaikinimo tvarka nustatyta 2019 m. kovo 7 d. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymu Nr. 4-150 „Dėl Gido pažymėjimo išdavimo ir panaikinimo tvarkos aprašo ir Gido pažymėjimo formos patvirtinimo“ patvirtintame gido pažymėjimo išdavimo ir panaikinimo tvarkos apraše. Vadovaujantis gido pažymėjimo išdavimo ir panaikinimo tvarkos aprašo 5 punktu Ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymu patvirtintos formos gido pažymėjimą išduoda Įgaliotos institucijos vadovas (šiuo atveju Tarnybos direktorius). Tarnyba per 20 darbo dienų išnagrinėjusi asmens prašymą gauti gido pažymėjimą, visus pateiktus dokumentus ir įvertinusi asmens atitiktį 28 straipsnio 3 dalyje nustatytiems reikalavimams gali priimti atitinkamus sprendimus nurodytus Turizmo įstatymo 28 straipsnio 2 dalyje. Pažymėtina, kad panaikinti gido pažymėjimą Tarnyba gali Turizmo įstatymo 28 straipsnio 5 dalyje įtvirtintais pagrindais. Tarnyba apie priimtus sprendimus informaciją skelbia savo tinklalapyje nurodydama gidų sąrašą, kuriems yra išduoti pažymėjimai bei atnaujina informaciją priėmus sprendimą panaikinti gido pažymėjimo galiojimą. Akcentuotina, jog Tarnybos sprendimai dėl gido pažymėjimo galiojimo panaikinimo gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka (toliau – Administracinių bylų teisenos įstatymas) ir terminais.

Apibendrinant, darytina išvada, jog gidų pažymėjimo išdavimo tvarka išsamiai reglamentuota, nustatyti tikslūs terminai prašymo išnagrinėjimui bei pažymėjimo išdavimui, be to, pažymėtina, kad prašymą nagrinėja vienas asmuo, o sprendimą priima Tarnybos direktorius, taip suteikiant kuo mažesnę galimybę pasireikšti korupcijos apraiškoms.

Dėl apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimo išdavimo.

Tarnyba be kita ko išduoda ir apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimus. Pažymėtina, kad apgyvendinimo paslaugų klasifikavimas atliekamas vadovaujantis 2019 m. kovo 19 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1-108 „Dėl Apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo tvarkos aprašu.

Apgyvendinimo paslaugų klasifikavimui 2019 m. gegužės 21 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1-157 „Dėl apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo komisijos sudarymo“ sudaryta apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo komisija (toliau – Komisija). Komisija sudaroma iš turizmo paslaugų verslo asociacijų, savivaldybių institucijų, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir Tarnybos atstovų (Apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo tvarkos aprašo 13 punktas). Komisijos uždaviniai – vertinti klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų, nurodytų Turizmo įstatymo 30 straipsnio 1 dalies 1 punkte, atitikimą atitinkamos apgyvendinimo paslaugų rūšies klasifikavimo reikalavimams ir teikti Tarnybos direktoriui siūlymus dėl klasifikavimo pažymėjimo išdavimo ir galiojimo panaikinimo. Be to, dalyvavimui klasifikuojamo objekto apžiūroje ir parengti klasifikuojamo objekto apžiūros išvadą 2019 m. sausio 28 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1-44 „Dėl apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo ekspertų sąrašo patvirtinimo“ patvirtintas apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo ekspertų sąrašas.

Vadovaujantis Apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo tvarkos aprašo 4 punktu, atsižvelgdamas į gautus prašymus, komisijos sekretorius racionaliai planuoja, organizuoja

klasifikuojamų objektų apžiūras, suderina galimų apžiūrų laiką su atitinkamais apgyvendinimo paslaugų teikėjais ir elektroniniu paštu komisijos nariams pateikia informaciją apie planuojamų apžiūrų laiką ir vietą. Klasifikuojamo objekto apžiūroje paprastai dalyvauja komisijos sekretorius ir ekspertai, klasifikuojamo objekto apžiūroje gali dalyvauti ir komisijos nariai. Jei komisijos sekretorius negali dalyvauti klasifikuojamo objekto apžiūroje, apžiūrą gali atlikti ne mažiau kaip du ekspertai (Apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo tvarkos aprašo 5 punktą). Ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo klasifikuojamo objekto apžiūros dienos komisijos sekretorius ar apžiūroje dalyvavę ekspertai surašo klasifikuojamo objekto apžiūros išvadą, kurioje nurodo: klasifikuojamo objekto neatitikimus klasifikavimo reikalavimams, jei tokių yra, konkretų terminą šiems trūkumams ištaisyti, pagal klasifikavimo reikalavimuose nustatytą balų skyrimo sistemą apskaičiuotą bendrą klasifikuojamo objekto balų sumą (jei reikalinga). Klasifikuojamo objekto apžiūros išvada ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo jos surašymo dienos išsiunčiama pareiškėjui elektroniniu paštu. Pareiškėjui ištaisyti trūkumus ir pateikus tai patvirtinančius įrodymus (nuotraukas, čekius, sąskaitas-faktūras ar kitus prekių įsigijimą patvirtinančius dokumentus), papildyta klasifikuojamo objekto apžiūros išvada pateikiama komisijai svarstyti. Komisija atsižvelgdama į ekspertų pateiktą išvadą teikia Tarnybai siūlymą: išduoti klasifikavimo pažymėjimą; atsisakyti išduoti klasifikavimo pažymėjimą; panaikinti klasifikavimo pažymėjimo galiojimą. Pažymėtina, kad Tarnybos direktorius, atsižvelgdamas į komisijos siūlymą, priima sprendimą išduoti, atsisakyti išduoti klasifikavimo pažymėjimą ar panaikinti klasifikavimo pažymėjimo galiojimą. Sprendimas įforminamas Tarnybos direktoriaus įsakymu (Apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo tvarkos aprašo 36 punktą). Atkreiptinas dėmesys, jog turizmo paslaugų teikėjas nesutinkantis su Tarnybos direktoriaus sprendimu gali jį apskųsti Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Taigi, korupcijos pasireiškimo tikimybė apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimo išdavimo srityje yra maža, kadangi sprendimas dėl pažymėjimo išdavimo nėra priimamas vieno asmens bei tvarka išsamiai reglamentuota.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, matyti, kad Tarnybos atliekamų turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūra išsamiai reglamentuota, t. y. nustatyti reikalavimai, kuriais vadovaujantis išduodami kelionių organizatoriaus, gido ir apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo pažymėjimai, detaliam įtvirtintam turizmo paslaugų teikėjų informavimas apie priimtus sprendimus, apgyvendinimo paslaugų klasifikavimo bei dokumentų įforminimo tvarka. Pabrėžtina, kad sprendimai dėl turizmo paslaugų teikėjų pažymėjimų išdavimo priima Tarnybos direktorius atsižvelgdamas į kolegialaus organo, t. y. Tarnybos direktoriaus įsakymu sudarytos nuolatinės Komisijos, siūlymą. Minimas sprendimas gali būti skundžiamas Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Taigi, nors įgyvendinant turizmo rinkos priežiūros srities politiką, formaliai korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja – ši Tarnybos veiklos sritis, pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 2 bei 5 punktus, priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, kadangi Tarnyba vykdo priežiūros funkcijas ir priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo, tačiau dėl išsamaus institucijos veiklos ir sprendimų priėmimo procedūrų reglamentavimo korupcijos pasireiškimo tikimybė šioje srityje yra maža.

Atkreiptinas dėmesys, kad Tarnyba taip pat atlieka turizmo paslaugų teikėjų veiklos patikrinimus. Patikrinimai atliekami vadovaujantis 2019 m. rugpjūčio 13 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1-220 „Dėl Turizmo paslaugų teikėjų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų, vykdančių turizmo rinkos priežiūrą, taisyklių patvirtinimo“ patvirtintomis turizmo paslaugų teikėjų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų, vykdančių turizmo rinkos priežiūrą, taisyklėmis (toliau – Taisyklės). Šios Taisyklės nustato turizmo paslaugų teikėjų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų atlikimo pagrindus, patikrinimų atlikimo ir jų rezultatų įforminimo tvarką. Turizmo paslaugų teikėjų veiklos patikrinimai gali būti planiniai ir neplaniniai.

Pažymėtina, kad Taisyklių 11 punkte įtvirtinti kriterijai, kuriais vadovaujantis planiniams patikrinimams atrenkami apgyvendinimo paslaugų teikėjai, t. y. pasirenkant tikrinamus subjektus arba jų grupę pagal apgyvendinimo paslaugų rūšį; pasirenkant tikrinamus subjektus arba jų grupę pagal apgyvendinimo paslaugų teikimo vietą; pasirenkant tikrinamus subjektus arba jų grupę pagal visuomenės ir (ar) žiniasklaidos dėmesio sulaukusią problemą; siekiant užtikrinti, kad būtų pašalinti tikrinamo subjekto veiklos ankstesnio patikrinimo metu nustatyti teisės aktų pažeidimai ir įgyvendinti

priimti sprendimai.

Pažymėtina, kad turizmo paslaugų teikėjų patikrinimai atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo, Viešojo administravimo įstatymo, Turizmo įstatymo ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių turizmo rinkos priežiūrą, nuostatomis bei Taisyklėmis.

Pasisakant dėl planinių ir neplaninių patikrinimų atlikimo tvarkos, pažymėtina, kad siekiant užkardyti galimą korupcijos pasireiškimą, vadovaujantis institucijų gerąja praktika ir patirtimi, Tarnybos direktoriaus patvirtintose Taisyklėse numatyta, kad neplaninį turizmo paslaugų teikėjų veiklos patikrinimą atlieka ne mažiau kaip du Tarnybos Turizmo rinkos priežiūros skyriaus (toliau – Skyrius) valstybės tarnautojai, kuriems Skyriaus vedėjas Taisyklėse nustatyta tvarka paveda atlikti patikrinimus. Taip pat, pažymėtina, kad vykdant planinius ir neplaninius turizmo paslaugų teikėjų patikrinimus tiek kiek neapima Taisyklės, vadovujamasi 2019 m. gegužės 16 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1-150 „Dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos planinių ir neplaninių patikrinimų atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos planinių ir neplaninių patikrinimų atlikimo tvarkos aprašu. Taigi, turizmo paslaugų teikėjų veiklos patikrinimai išsamiai reglamentuoti.

Vadovaujantis Taisyklių 5 punktu, Tarnybos Skyriaus kiekvieną ketvirtį atliekamas kelionių organizatorių, vykdančių išvykstamojo turizmo veiklą, ir kartą per metus atliekamas kelionių organizatorių, nevykdančių išvykstamojo turizmo veiklos, rizikingumo lygio nustatymas yra prilyginamas planiniam kelionių organizatorių veiklos patikrinimui. Pažymėtina, kad Tarnybos Skyrius kelionių organizatoriaus rizikingumo lygį nustato vadovaujantis 2019 m. sausio 10 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1-16 „Dėl Kelionių organizatorių rizikingumo lygio nustatymo ir rizikų valdymo priemonių taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Kelionių organizatorių rizikingumo lygio nustatymo ir rizikų valdymo priemonių taikymo tvarkos aprašu (toliau – Tvarkos aprašas) ir atsižvelgdamas į Tarnybos naudojamoje kelionių organizatorių rizikų vertinimo skaičiuoklėje (toliau – Rizikų vertinimo skaičiuoklė) sukauptus duomenis, vykdo kelionių organizatorių priežiūrą identifikuodamas rizikas, susijusias su žalos arba pavojaus Tarnybos saugomiems turistų turtiniams interesams ir turistų teisėms atsiradimu, priskirdamas kelionių organizatorius tam tikram rizikingumo lygiui, parinkdamas rizikų valdymo priemones, siekiant rizikas pašalinti ar sumažinti, o kelionių organizatoriai, vadovaudamiesi Turizmo įstatymo, Aprašo ir 2019 m. sausio 10 d. Tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1-18 „Dėl Kelionių organizatoriaus, turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo, kelionių pardavimo agento ataskaitų AT01 ir AT02 formų bei jų pildymo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Kelionių organizatoriaus, turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo, kelionių pardavimo agento ataskaitų AT01 ir AT02 formų bei jų pildymo ir teikimo taisyklių nuostatomis, teikia informaciją ir dokumentus, reikalingus kelionių organizatorių priežiūrai vykdyti. Kelionių organizatoriaus, turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo, kelionių pardavimo agento ataskaitų AT01 ir AT02 formų bei jų pildymo ir teikimo taisyklių 13 punkte įtvirtinti terminai per kuriuos kelionių organizatoriai privalo Tarnybai pateikti minėtas ataskaitas. Pabrėžtina, kad analogiška pareiga kelionių organizatoriams įtvirtinta ir Turizmo įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 5 ir 7 punktuose. Ataskaitų duomenys į Rizikų vertinimo skaičiuoklę, suvedami, peržiūrimi ir visi šiems duomenims įvertinti reikalingi Tvarkos aprašo 6.2 punkte nurodyti veiksmai atliekami ne vėliau kaip per 30 darbo dienų nuo ataskaitų pateikimo termino pabaigos. Tarnyba, kelionių organizatoriui nustačiusi žemą, vidutinį arba aukštą rizikingumo lygį parenka Aprašo 12-14 punktuose nurodytas rizikų valdymo priemones.

Skyriaus kartą per metus atliekamas turizmo paslaugų rinkinio pardavėjų ataskaitose pateiktų duomenų vertinimas yra prilyginamas planiniam turizmo paslaugų rinkinio pardavėjų veiklos patikrinimui. Pažymėtina, kad turizmo paslaugų rinkinio pardavėjai ataskaitas Tarnybai teikia per Kelionių organizatoriaus, turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo, kelionių pardavimo agento ataskaitų AT01 ir AT02 formų bei jų pildymo ir teikimo taisyklių 13.3 punkte nustatytą terminą. Analogiška nuostata turizmo paslaugų rinkinio pardavėjui įtvirtinta ir Turizmo įstatymo 20 straipsnio 3 dalies 2 punkte.

Skyriaus kartą per metus atliekamas kelionių pardavimo agentų ataskaitose pateiktų duomenų vertinimas yra prilyginamas planiniam kelionių pardavimo agentų veiklos patikrinimui. Kelionių

pardavimų agentai ataskaitas Tarnybai teikia per Kelionių organizatoriaus, turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo, kelionių pardavimo agento ataskaitų AT01 ir AT02 formų bei jų pildymo ir teikimo taisyklių 13.4 punkte nustatytą terminą.

Skyriaus atliekamas privalomas klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų klasifikavimas, siekiant nustatyti, ar apgyvendinimo paslaugų objektas atitinka Ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintus atitinkamos apgyvendinimo paslaugų rūšies klasifikavimo reikalavimus, yra prilyginamas planiniam klasifikuojamųjų apgyvendinimo paslaugų teikėjų veiklos patikrinimui.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta aukščiau, matyti, jog turizmo paslaugų teikėjų priežiūra nuolat vykdoma ir išsamiai reglamentuota.

Apibendrinant aukščiau išdėstytą informaciją, pažymėtina, kad visų Tarnybos sprendimų priėmimo procedūros yra išsamiai apibrėžtos ir reglamentuotos, sprendimai priimami vadovaujantis aukščiau minėtų įstatymų, šių įstatymų lydymųjų teisės aktų bei Tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtintomis taisyklėmis ar aprašuose nustatyta tvarka. Dauguma Tarnybos sprendimų priimami kolegialiai. Dėl priimtų sprendimų, nesutinkanti šalis gali kreiptis į teismą, kuris priima galutinį sprendimą, įvertinus Tarnybos sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą.

Kadangi įvertinus Tarnybos veiklos sritį, nustatyta, jog ji atitinka Korupcijos prevencijos įstatyme nustatytus kriterijus (pagrindinės funkcijos yra kontrolės ir priežiūros vykdymas, Tarnyba daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kito valstybinės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo bei Tarnybos veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu), todėl formaliai Tarnybos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, tačiau faktiškai dėl išsamaus institucijos veiklos ir sprendimų priėmimo procedūrų reglamentavimo, dažniausiai kolegialaus sprendimų priėmimo, sąlygos korupcijai pasireikšti Tarnyboje yra minimalios.

Papildomai pažymėtina, jog Tarnyba, siekdama užtikrinti, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė būtų kuo mažesnė, 2020 m. atliko tolerancijos korupcijai tyrimą. Tyrimu buvo siekiama nustatyti Tarnybos tolerancijos korupcijai indeksą, t. y., koks yra Tarnybos valstybės tarnautojų/darbuotojų, bendras požiūris į korupciją, kiek plačiai paplitęs šis reiškinys ir koks Tarnybos darbuotojų santykis su korupcinio pobūdžio apraiškomis. Šis Tyrimas Tarnyboje atliekamas antrą kartą siekiant palyginti praeitų metų rezultatus ir sužinoti kaip apsikeitė Tarnybos valstybės tarnautojų/darbuotojų, bendras požiūris į korupciją, kiek plačiai paplitęs šis reiškinys ir koks Tarnybos darbuotojų santykis su korupcinio pobūdžio apraiškomis. Atlikus tyrimą nustatyta, kad Tarnybos darbuotojai praneštų apie korupcinio pobūdžio atvejus, tačiau vis dar nemaža dalis darbuotojų nežino kur reiktų kreiptis, norint pranešti apie korupcijos atvejį. Taigi, vis dar būtinas išsamesnis darbuotojų švietimas šia tema. Pažymėtina, kad siekiant suteikti daugiau žinių darbuotojams 2020 m. rugpjūčio mėn. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos atstovė pravedė nuotolinę antikorupcinio švietimo paskaitą. Taip pat Tarnyba siekdama suteikti darbuotojams daugiau žinių kreipsis į Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybą su prašymu surengti antikorupcinį seminarą.

Siekiant efektyvesnio užtikrinimo, kad korupcijos apraiškos nepasireikštų, diegiamas „keturių akių kontrolės“ principas, vykdamas Tarnybos darbuotojų atliktų turizmo paslaugų teikėjų, ekonominės veiklos vykdytojų patikrinimų rekontrolę. Taip pat, rengiamos Tarnybos darbuotojų susidūrusių su galima korupcijos pobūdžio nusikalstama veika, elgesio taisyklės.

Pagarbiai

Direktorė

Neringa Ulbaitė

Milda Bacytė, tel. (8 5) 205 4931, el. p. milda.bacyte@vvtat.lt